

تأثیر حقوق غربی در قیاس با فقه امامیه بر تدوین قانون مدنی ایران

سید مهدی دادمرزی^۱

چکیده:

قانون مدنی ایران با آن که در زمان حاکمیت طاغوت و در دوران سیطره فرهنگ غرب بر نظام حاکم بر کشور به تصویب رسید؛ اما در بازنگری که از این قانون بعد از انقلاب و حاکمیت نظام اسلامی به عمل آمد تغییر چندانی متوجه آن نشد. مقاله حاضر در صدد است تا با معرفی ریشه‌های این قانون و منابع داخلی و خارجی آن، راز این ثبات را آشکار سازد. بررسی مستندات قانون مدنی با دو رویکرد موردی و کلی امکان پذیر است. رویکرد ما در مقاله حاضر رویکرد کلی و جامع بر اساس گزارش‌های قابل اعتماد استادان برجسته حقوق مدنی و یافته‌های نویسنده است. نتیجه بررسی‌های به عمل آمده آن است که منبع اصلی در تنظیم مواد قانون مدنی از همان ابتدا فقه امامیه بوده است و تأثیر شکلی و محتوایی از حقوق خارجی بسیار اندک و مصادیق محتوایی آن نزد صاحب نظران، محل اختلاف است. با این وصف، در همان موارد محتوایی نیز تلاش شده است تا مواد قانون مدنی از فرآیند بومی‌سازی به گونه‌ای فعال عبور داده شود. این خصیصه به عنوان اصل راهنمای تفسیر در مواجهه با مواد قانون مدنی، همواره مورد توجه عملی حقوق‌دانان و رویه قضایی بوده است.

کلیدواژه: قانون مدنی، فقه امامیه، حقوق اسلامی، حقوق غرب، قانون مدنی فرانسه، تفسیر قانون مدنی